

TRÒ NG VĂN H C DALAT-

N A CH CŨNG LÀ TH Y

(Kính trò ng nh th y cô Ch Bá Anh,
Hi u trò ng trò ng Văn H c Dalat)

Lên 6 tu i, tôi h c l p năm trò ng ti u h c Tr n Bình Tr ng. T nhà ch b ằng qua con đ i nh n m gi a đ trò ng Tr n Nh t Du t và Yagút là đ n trò ng. H c sinh ch h c 1 bu i nên bu i chi u tôi qua nhà bác T Cúp n m sau l ng nhà, h c v i b n Mai Th Ph ng và đ c anh Long cháu bác kèm thêm.

Năm 1964, tôi lên l p nh t B do cô Bùi Th Ninh h ng đ n. Cu i năm, h c sinh ph i qua k thi trung h c đ nh t c p đ đ c vào trò ng n Trung H c Bùi Th Xuân. Vào trò ng công không ph i đ ng ti n h c còn là m t ni m h ănh đ i n nên đ ch c ch n anh Long đ n tôi và b n Ph ng lên trò ng Văn H c đ xin h c luy n thi.

Th đó Dalat là trung tâm văn hóa h n là du l ch. Ngoài 2 trò ng công l p l n là Bùi Th Xuân, Tr n H ng Đ o còn có nhi u trò ng Pháp dành cho gi i th ng l u t kh p mi n Nam v h c nh 'Grand Lycee', Couvent des oiseaux. Adran...nh ng trò ng t th c có ti ng: Trí Đ c c a nhà th ch ánh tòa n m trên đ ng nhà Chung, B Đ thu c chùa Linh s n trên đ ng Võ Tánh, Tân Sanh dành cho ng i Hoa, Cam Ly cu i đ ng Tr n Bình Tr ng đ y riêng ng i dân

thầy thi u s, ngoài có truyện Viêt Anh và Văn Học ...

Truyện Văn Học nôm đ u đ truyện Hoàng Di u, trên s n đ i Quan Thu, đ i di n v i căn nhà “B y Gian” n i ti ng v i con ma cây mít và quán mì qu ng. Nói h i dài dòng đ bi t vào th p niên 60 c a th k tr c, i xóm Lò G ch, truyện Văn Học thân thu c v i c dân i đó nh nhà ông Võ Đình Dung n m ch ch bên c nh, hay bác Viên Cò cách đó m y căn, ho c ông Tôn Cao trên đ i Quan Thu phía sau.

T nhà, tôi ch đi ch ng 20 mét đ n đ truyện Hoàng Di u r trái đi thêm ch ng 200 mét t i truyện. Tôi nh y lóc cóc lên h n 60 b c c p đ n d y nhà làm l p h c bên c nh ngôi bi t th l n là n i c a nhà th y Hi u truyện. L p luy n thi c a tôi có ch ng h n 20 h c sinh, g m 2 d y l p và m t chi c bàn dành cho th y Tr n B t.

Thầy Tr n B t đ y chúng tôi môn qu c văn và toán m c dù k thi có môn Khoa S Đ a. Thầy nói gi ng B c, gi ng bài r t hay. Thầy truy n cho tôi ni m yêu thích môn văn, thầy cho chúng tôi chép nh ng đ n văn hay, ý đ p vào cu n s và khuy n khích đ c sách. Quy n sách n m lòng c a tôi lúc b y gi là “ D i mái h c đ ng” do Hà Mai Anh đ ch. Khi thi đ bài t bu i t p th d c, tôi t c nh m t b n tay b li t đu trên sàn ngang nh v y mà tôi đ v i th h ng 8 trên g n 300 h c sinh.

Thầy Hi u Truyện Ch Bá Anh cao dong d ng, th nh tho ng ghé qua l p, vui v và th ng k o cho h c sinh gi i. Cô Hi u Truyện, nhà th Vi Khuê, truyện tr o, l ch thi p là đ ng s và b n th c a ba tôi, cô yêu hoa cúc nên ch n màu vàng làm đ ng ph c cho n sinh. Thầy cô có 4 ng i con nh h n tôi vài tu i, các b n y cùng tên Anh ch khác ch lót mà cũng đ nh : Nh t, Nh , Tam, T và đ c chú Thanh tài x đ a đón đ i h c.

Khi vào trung h c, trong th i gian dài tôi không có đ p leo lên b c c p cao, nh ng m i l n đi h c tôi nhìn ngôi truyện th p thoáng khi mùa đông cây qu đ i m c vàng c ph n đ i phía truyện

Anh em chúng tôi đông, con gái h c Bùi Th Xuân, con trai h c Tr n H ng Đ o, 1 đ a vào K Thu t la San , 4 đ a nh h c Trung Tâm Giáo D c Hùng V ng và L c, đ a em th 6 h c truyện Văn Học t l p đ th t đ n năm 1975. Sau t t M u Thân, em Toàn m t cha ph i lên Dalat n ng nấu và đ c ba tôi xin vào đó h c.

Truyện Văn Học mà các lớp đầu THPT đầu tiên lớp đầu T. Riêng đồ nháp thì lớp đầu Tam đầu tiên lớp đầu Nhất có đồ của ba bạn A (sinh vật), B (toán lý hóa) và C (Văn văn, sinh ngữ.) Thầy Chỗ Bá Anh mà tôi nhớ giáo sư danh tiếng thầy dạy học ở Saigon học thầy như thầy thành khác. Mất sư là giáo viên văn hóa thầy truyện Võ B. Quốc Gia Dalat.

Mặc dù là truyện thầy thầy như thầy quy khe khe không kém truyện công Thầy Hiếu truyện thầy đồ gôn như thầy cũng rất nghiêm: học sinh truyện học sinh hay phạm lỗi luống bậy thầy cho ăn roi mây. Thầy như rất rõ thầy học sinh của mình nên đang lái xe thầy thầy học sinh nào đi lang thang truyện học, vào quán bia, thầy ngữ ngữ xe, chửi vớ truyện cho mớ y roi roi bậy vớ lớp học. Học sinh nam theo thầy trang đồ tóc dài, thầy gọi lên văn phòng, cầm cái kéo sấn mớ đồ truyện cho vớ nhà cớ truyện. Truyện còn có phở truyện khuyến khích học sinh giỏi hay truyện cớ học sinh khó khăn.

Truyện Văn Học đồ của nhớ ngữ ngữ bị truyện khi mà lớp luyện thi Tú Tài I và II. do thầy Phạm Kế Viêm và Thân Truyện Bình đồ nhớ. Hai thầy dạy truyện Võ B. Quốc Gia nên truyện lên lớp trong bộ quần phục oai hùng và hào hoa, khi nào nhớ học sinh ngữ ngữ. Thầy Viêm dạy môn toán, thầy vẽ hình học không gian trên bảng rất đẹp. hai tay có thớ vớ 2 vòng tròn chính xác. Thầy Bình dạy lý hóa. Anh Văn, chị Mai Trang và các bạn của họ đồ học luyện thi ở đây. Chị Mai Trang viết chớ đồ, trình bày vớ không chệ vào đâu, đồ cớ thầy Viêm mớ n cuốn truyện đồ làm tài liệu.

Năm tôi học thi tú tài 1, tôi truyện ở căn phòng học năm nào, phòng chớ có bàn cho học sinh, giáo sư đồ dạy đồ n học thầy truyện vớ. Tôi cớ tìm thầy Bớt như thầy có lớp vớ truyện Văn Khoa, là ngôi truyện thầy hai của thầy Chỗ Bá Anh ở thầy Chi lăng. Học sinh lớp luyện thi đa phần truyện truyện Truyện Hoàng Đổ, Bùi Thầy Xuân. Tôi cùng bạn Qua, Học đi sớ m chớ n bàn đồ học đồ khớ phi đi ngang như thầy dây bàn dài toàn con trai. Hai năm luyện thi ở truyện Văn Học đồ ở nhớ ngữ kớ nhớ m bớ i đây là lớp mà nam nớ đồ cớ học chung. Dù không có đồ p truyện xúc như thầy chúng tôi cũng bị truyện sau lớp mình nhớ ngữ bớ n nam học rất giỏi.

Lớp luyện thi có kớ quớ rất cao tuy nhiên danh tiếng ở thuở vớ truyện gớ c. nên khi cầm mớ nh bớ ng trong tay, chúng tôi hãnh đi n mình là con cháu Bùi Thầy Xuân quên truyện truyện Văn Học góp sớ vào rất nhớ.

Sau năm 75, ngôi truyện đồ cớ chia cho như ngữ ngữ ở ngoài kia vào, ngữ n đồ sớ bớ ng vớ mớ t

đường và trở thành dãy nhà phố cao tầng, chừa lại con đường cũp cao ráo. Thầy cô lên học trò tan tác khắp nơi.

Hơn 40 năm sau, bắt chợt tôi gặp vợ sếp trở về ngôi chùa Mẹ Thiên nữ ở Phan Rang, thầy nhớ lại những ngày đi học:

-Tôi là Phan Rang, vì ham học muốn thi trường, tôi trở lên Dalat. Chùa Lâm Tì Ni tên Đức Nhà Bò, và đi học trường Văn Học.

-Ôi. Con trường thầy tu Phật thì học trường Bồ Đề chứ.

-À, Vì sao tôi là thầy tu mà lại không học trường Bồ Đề mà lại học Văn Học. Ồ, thì lúc đó, chùa thì xa trường Bồ Đề, mà trường Văn Học cho học không lấy tiền. Tôi nhớ ơn này.

Thầy lại cười:

-Một sáng tháng hai, gặp chào cờ, thầy Hiếu trường nói: học sinh nào học giỏi hơn con tôi và học sinh nào phát hần tôi thuê giáo sư kèm riêng cho con, tôi miễn học phí. Câu nói này làm động lòng cho tôi gặp học hần. Đó là kỳ niệm đi theo năm tháng trong tôi. Tôi nghĩ nghĩ ta làm được thì mình sẽ làm được và học được.

Một chỗ cũng là thầy, nhà chỗ cũng là thầy, những người học sinh học luyện thi năm nào vẫn nhớ những học bui học trên ngôi trường cao ráo ở đường Hoàng Diệu, trên sườn đồi Quan Thu, đồi diên vĩ căn nhà “Bụi Gian” nơi tiếng vĩ con ma cây mít và món mì quăng. Nhớ thầy Hiếu trường dáng cao dong dỏng, cô Hiếu trường lịch thiệp và 4 người con học giỏi cùng tên Anh.

Tháng 10/2018

Phạm Mai Hoàng

